

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА»

Ступінь освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	Усі ОПП ФЕФ
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС
Тривалість викладання	2-й семестр, 3 чверть
Обсяг навчальних занять	120 год.
у т.ч. аудиторні заняття	3 год/тиждень
лекції	2 години
практичні	1 година
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає: Туризму та економіки підприємства

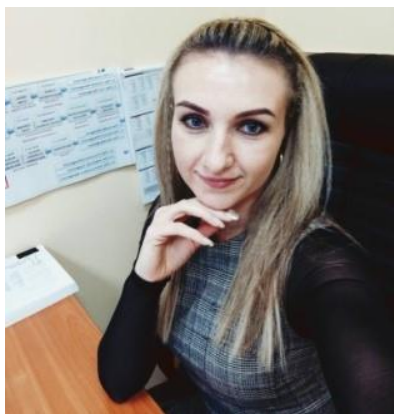
Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4458>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Управління соціально-економічною безпекою підприємства»

Інформація про викладача:

Бондаренко Людмила Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та економіки
підприємства

Персональна сторінка:

<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/bondarenko.php>

E-mail:

bondarenko.l.a@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Управління соціально-економічною безпекою підприємства» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу фахової підготовки здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти усіх ОПП фінансово-економічного факультету. Вона забезпечує

загальний та професійний розвиток здобувача та спрямована на отримання науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства.

Навчальна дисципліна «Управління соціально-економічною безпекою підприємства» покликана здійснювати оцінку ефективності використання ресурсів під час здійснення операційної, маркетингової, інвестиційної діяльності підприємства, проаналізувати ефективність використання його трудових ресурсів та капіталу, запропонувати та економічно обґрунтувати основні напрями підвищення ефективності соціально-економічної безпеки в сучасних економічних умовах.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – є досконале опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства.

Завдання курсу:

- розробка цілей та визначення напрямів забезпечення соціально-економічної безпеки;
- визначення найбільш безпечної організаційної моделі конкретного підприємства;
- визначення ключових бізнес-процесів, що забезпечують соціально-економічну безпеку;
- діагностика та забезпечення техніко-технологічної безпеки підприємства;
- використання методів оцінювання та забезпечення ринкової безпеки бізнесу;
- запобігання негативному впливу тіньової економіки та недружнього поглинання на функціонування та розвиток підприємства;
- обґрунтування переліку об'єктів, суб'єктів, а також формування політики, концепції та механізму управління безпекою бізнесу;
- розробка прийнятної стратегії безпеки бізнесу;
- організація діяльності служби безпеки на підприємстві;
- оцінювання ефективності діяльності служби безпеки та її окремих підрозділів;
- використання передового зарубіжного досвіду в сфері забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств.

3. Результати навчання:

Реалізація поставлених завдань дозволяє забезпечити наступні

дисциплінарні результати навчання:

- застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері;
- використовувати сучасні інформаційні технології згідно з встановленим потребам дослідження;
- використовувати методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження;
- визначати ключові тренди соціально-економічного розвитку;
- визначати ключові тренди людського розвитку;
- планувати і розробляти проекти у сфері економіки;
- здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

4. Структура курсу

Лекції

Тема 1. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ І ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ.

- 1.1. Поняття, предмет, зміст та суб'єкти соціально-економічної безпеки.
- 1.2. Принципи соціально-економічної безпеки, її структура та рівні.
- 1.3. Критерій та індикатори соціально-економічної безпеки.

Тема 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.

- 2.1. Організація служби безпеки на підприємстві.
- 2.2. Загальні функції, що покладаються на службу безпеки підприємства.
- 2.3. Об'єкти, які підлягають захисту від потенційних загроз і протиправних дій на підприємстві.
- 2.4. Техніко-технологічна безпека.

Тема 3. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ТА КАДРОВА СКЛАДОВІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.

- 3.1. Кадрова безпека: об'єкти, види, індикатори.
- 3.2. Методи виявлення і збереження кадрової безпеки.
- 3.3. Захист конфіденційної інформації про особу.
- 3.4. Методика побудови інтелектуальної безпеки.
- 3.5. Сучасна психологічна освіта керівника в контексті забезпечення кадрової безпеки підприємства.
- 3.6. Навчання персоналу та підвищення кваліфікації з соціально-економічної безпеки.

Тема 4. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА.

- 4.1. Зміст інформаційної безпеки.
- 4.2. Поняття та класифікація загроз безпеки інформації.
- 4.3. Поняття та класифікація інформації з обмеженим доступом.

Тема 5. РИНКОВА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА.

- 5.1. Основні положення ринкової та зовнішньоекономічної безпеки..
- 5.2. Експортна безпека як важлива складова зовнішньоекономічної безпеки.
- 5.3. Імпортна безпека як важлива складова зовнішньоекономічної безпеки.
- 5.4. Аналітична оцінка конкурентів як важлива складова ринкової безпеки.

Тема 6. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА.

- 6.1. Формування системи фінансової безпеки.
- 6.2. Оцінювання безпеки грошового обігу.
- 6.3. Оцінювання безпеки інфляційних процесів.
- 6.4. Валютна складова фінансової безпеки.
- 6.5. Індикатори фінансової безпеки підприємства.

Тема 7. ПОЛІТИКО-ПРАВОВА, СИЛОВА ТА ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.

- 7.1. Поняття екологічної безпеки.
- 7.2. Особливості екологічної безпеки харчових підприємств.
- 7.3. Поняття політико-правової безпеки.
- 7.4. Сутність силової безпеки.

Тема 8. РИЗИК ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВ.

- 8.1. Сутність ризику та його взаємозв'язок з соціально-економічною безпекою.
- 8.2. Управління економічними ризиками підприємства.
- 8.3. Основні ризики в системі соціально-економічної безпеки підприємств харчової промисловості.

Тема 9. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ.

- 9.1. Досвід Німеччини забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств.
- 9.2. Досвід США забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств.
- 9.3. Досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств в інших країнах.

Практичні заняття

Тема 1. Теоретичні основи системи фінансово-економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

Тема 2. Управлінські відносини в системі фінансово-економічної безпеки підприємства.

Тема 3. Кваліфікаційні вимоги до персоналу підрозділу фінансово-економічної безпеки підприємства.

Тема 4. Планування діяльності підприємств, установ, організацій та їх структурних підрозділів з фінансово-економічної безпеки.

Тема 5. Механізм управління системою фінансово-економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

Тема 6. Служба фінансово-економічної безпеки як структурний підрозділ підприємств, установ, організацій.

Тема 7. Оцінка ефективності реалізації стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства.

Тема 8. Механізм взаємодії керівників підприємства і персоналу підрозділу з фінансово-економічної безпеки та зовнішніх організацій із протидії загрозам, ризикам та забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Тема 9. Досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства.

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 4 год. лекційних занять, 6 год. практичних занять, решту годин здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – диференційований залік.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

6. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <https://cutt.ly/RER787v>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань за змістовими модулями (тестування).

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять;
- складання проміжного контролю із змістових модулів.

Структура засобів контролю з дисципліни за змістовим модулем наведена в таблиці 1.

Таблиця 1 – Структура засобів контролю з навчальної дисципліни «Управління соціально-економічною безпекою підприємства»

Вид робіт, що оцінюється	Оцінка	Примітка
Тестування за змістовим модулем	0-50	Тести містять 50 запитань на перевірку знань та навичок, одержаних під час аудиторних занять та самостійної роботи. Оцінка визначається кількістю правильних відповідей (вірна відповідь 1 бал).
Робота на практичних заняттях	0-45	Визначається за оцінками, які студент одержує під час практичних занять таким чином: 5 балів за оцінку 5; 4 бала за оцінку 4; 3 бала за оцінку 3; 0 балів за оцінку 2. До розрахунку приймають всі оцінки, отримані студентом на практичних заняттях (оцінюється 9 занять по 5 балів, максимально здобувач може отримати 45 балів).
Системність і своєчасність у роботі	5	Студент одержує цю оцінку, якщо протягом змістового модуля працював систематично і своєчасно виконував усі заплановані завдання.
Загальна оцінка	100	

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Визначення середньозваженого результату поточних контролів. У випадку коли здобувач отримав менше 60 балів – складається залік у вигляді комплексної контрольної роботи, яка містить 20 тестів (вірна відповідь 1,5 бал) та 2 питання теоретичного спрямування, кожне з яких оцінюється по 35 балів за умови повного розкриття тематичного спрямування. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100 балів
--	--

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання *практичного заняття*.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 5-й бальною шкалою. Оцінка «відмінно» ставиться за

умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності виконання завдань.

Поточний контроль по темах (усне опитування, тестові завдання, розв'язання практичних задач) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему, за змістовий модуль та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.

6.3.2. Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

Контрольна робота містить: 50 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, правильна відповідь оцінюється у 1 бал.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A2>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Управління соціально-економічною безпекою підприємства».

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквіумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Управління соціально-економічною безпекою підприємства».

8. Методи навчання

Викладання навчальної дисципліни «Управління соціально-економічною безпекою підприємства» забезпечується засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм із застосуванням словесних, наочних та практичних методів навчання.

Лекційні заняття мають інтерактивний, науково-пізнавальний характер, дискусія, бесіда, ілюстрація, демонстрація. На практичних заняттях застосовуються методи евристичних питань, діалогового спілкування, обговорення та вирішення проблеми, аналізу ситуацій (метод Дельфі, кейс-метод, метод сценаріїв, метод мозкових атак та інші). Самостійна робота супроводжується опитуванням та підготовкою індивідуальних завдань.

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Безбожний В. Л. Організаційні засади забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства. *Вчені записки Університету "КРОК". Зб. наук. праць*. Вип. 18. Т. 4. 2008. – С. 9-17.

2. Белоусова І. А. Управлінський облік – інформаційна складова системи економічної безпеки підприємства. Монографія. К: Дорадо- Друк, 2010. 432 с.

3. Живко З. Б. Соціально-економічна безпека: практикум. Львів: Ліга-Прес. 2009. 105 с.

4. Керницька М. Л. Соціально-економічна безпека: навч. посіб. для самост. вивч. дисц. Львів: Ліга-Прес. 2008. 345 с.

5. Живко З. Б. Конкурентна розвідка: курс лекцій. Львів: Львів. ДУВС, 2009. 104 с.

6. Жуковська В. М. Теоретичні аспекти дослідження кадрових ризиків на підприємстві. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Секція ЕКОНОМІКА. Вип. 4 (48). 2009. С.112–118.

7. Журавель М. Ю. Оцінка рівня силової безпеки підприємства: практичні аспекти. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. №37. 2012. С.191–193.

8. Зеркалов Д. В. Охорона праці в галузі. Загальні вимоги: навч. посіб. К: 2011. 551 с.

9. Колот А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку. К: КНЕУ. 2010. 251 с.

10. Куценко В. І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього: Ніжин: Аспект-Поліграф. 2008. 818 с.

11. Ляшенко О. М. Забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства як функція сучасного менеджменту. *Наукові праці Донецького національного технічного університету*. Серія: економічна. Вип. 33-1 (128). 2008. С. 66–72.

12. Назарова, Г. В. Управління соціально-трудовою сферою підприємства. Харків: Вид-во ХНЕУ. 2010. 323 с.

13. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства. Х: Вид. ХНЕУ. 2012. 256 с.

14. Реверчук Н. Й. Кадрова безпека підприємства та методологія управління нею. *Вісник університету банківської справи НБУ*. 2009. №1 (4). С. 159–163.

15. Сергеева Л. Н. Соціально-економічна безпека. Навч. посіб. Запоріжжя: Класичний приватний університет. 2011. 107 с.

16. Плющик І. А. Підходи до оцінки цінового ризику на підприємствах харчової промисловості. *Економічні інновації*. 2012. Випуск 47. С. 239-246.
17. Подлужна, Н. О. Забезпечення кадрової безпеки організації. *Економіка промисловості*. Ін-т економіки промисловості НАН України. 2010. №4. С.210–215.